

PREVERJANJE: ABSOLUTIZEM IN RAZSVETLJENSTVO

Glede na okoliščine naj bo to preverjanje ustno, toplo pa priporočam, da odgovarjate pisno (večina leve strani). Vse kar je v desnem stolpcu je v vsakem primeru namenjeno ustnim odgovorom. Pojasni tudi nove pojme!

1. ABSOLUTIZEM

Kaj je absolutizem?

- a) Družbena ureditev.
- b) Način vladanja.

Zakaj uporabljamo zanj ravno besedo absolutizem?

Podčrtaj, kar je **značilno za absolutizem**:

vladarjeva oblast je omejena z ustavo parlament volitve
oblast temelji na stalni, plačani in močni vojski, opira se na Cerkev
plačani državni uradniki vladar izdaja zakone
vladar odloča o davkih državna uprava je šibka
delitev oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno

Pojasni in dodaj primer.

vladar v službi države, vladar - služabnik države

V tabeli označi, ali trditev drži ali ne drži. Vse trditve se nanašajo na Francijo v času Ludvika XIV.

	Drži.	Ne drži.
Državna vera je bila katoliška.		
Razvijal je gospodarsko usmeritev - merkantilizem.		
Na uvožene izdelke ni bilo potrebno plačati davka.		
Trgovina z drugimi deželami ni imela veliko podpore.		
Iz kolonij so uvažali poceni surovine.		
Visoki davki so močno obremenili kmečko prebiv..		

Kaj je bistvo merkantilizma? Katera gospodarska usmeritev je njemu nasprotna? V čem je njegovo bistvo? Kateri vladarji so slediti tej usmeritvi?

2. RAZSVETLJENSTVO

Kaj je in kdaj se pojavi? _____; v _____ st.

Bistvo razsvetljenske miselnosti: /zapiši po alinejah/

-
-
-

Iz vrst katerega družbenega razreda so absolutistični vladarji izbirali državne uradnike? Zakaj?
Izrazit absolutist je bil Ludvik XIV. Kje je vladal? Kakšen vzdevek je imel? Kaj ti le-ta o njem pove?
Razloži: »Država, to sem jaz!«
Pojasni, kaj pomeni imeti popolno in neomejeno oblast.

Kaj je zahteval od protestantov?

Katera dela so začela nastajati v času razsvetljenstva? Zakaj?

Kateri so najpomembnejši

-
-

Razsvetljenci so govorili o naravnih pravicah. Zakaj (kaj so razumeli kot naravne pravice) in katere so to?

predstavniki razsvetljenstva? Kakšen je bil odnos razsvetljenih filozofov do absolutizma in zakaj? Pojasni.

3. RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM

Po čem se je absolutizem razlikoval od razsvetljenega absolutizma?

Imenuj vladarje, razsvetljene absolutiste.

Za kaj so se odločali razsvetljeni absolutisti? Zakaj?

Na katerih o področjih sta Marija Terezija in Jožef II. izvajala reforme?

Kakšna je vsebina šolske reforme?

Razloži jih, pojasni njihovo bistvo.

Navedi reforme, ki sta jih uvedla v korist kmeta. Pojasni, zakaj so jim koristile (ustno).

KATASTER, VERSKA TOLERANCA, REFORMA

Zakaj je imel Jožef II. vzdevek »kmečki cesar«?

S kakšnim ciljem sta Marija Terezija in Jožef II. izvajala te reforme?

4. SLOVENSKO NARODNO PREBUJENJE

Za kaj so si prizadevali slovenski narodni buditelji?

Zakaj govorimo o narodnem prebujenju /tudi prosvetljenstvu, buditeljstvu/?

Pravilno izpolni tabelo:

Valentin Vodnik	
	Prvi veseloigri, Poskus zgodovine Kranjske in...=>
Jurij Japelj	Drugi prevod Biblije
	Kranjska gramatika
Žiga Zois	

V kateri čas sodi?

Pojasni pomen tega obdobja za Slovence!

Imenuj še vsaj dva pomembna Slovenca, ki sta delovala v tem času:

5. AMERIŠKA REVOLUCIJA

Navedi vzroke za ameriško osvobodilno vojno:

-
-

Kdo jo je vodil? _____

4.7.1776 je bila sprejeta **Deklaracija o neodvisnosti**. Kaj je to pomenilo za kolonije? _____

V tej deklaraciji so prvič omenili človekove pravice kot temelj sožitja med ljudmi. Preberi v učbeniku na str. 70 del te deklaracije in zapiši dve pravici, ki ju omenja:

- _____
- _____

Z ustavo 1787 so ZDA postale **FEDERATIVNO UREJENA REPUBLIKA**. Kdo je državo vodil? _____

Ali je bila oblast razdeljena? ____ Če da, kako? _____

Katero načelo razsvetljenstva se je v tem odražalo? _____

In kaj je bil povod za to vojno?

Ali so te pravice res veljale za vse?

FEDERACIJA

Pojasni pomen ameriške revolucije.

6. FRANCOSKA REVOLUCIJA, NAPOLEONOVA EVROPA

Kaj je bil vzrok in kaj povod za začetek revolucije v Franciji leta 1789?*

Vzrok: _____

Povod: _____

Narodna skupščina je sprejela (26.8.1789) pomemben dokument:

Deklaracijo o _____

Kaj so na tem zasedanju **še sklenili**?

-
-
-

Pomen francoske revolucije:

Opiši Napoleonov vzpon na oblast, osvajalne vojne in njegov konec.

CELINSKA ZAPORA, TAKTIKA POŽGANE ZEMLJE

7. ILIRSKE PROVINCE

- Kdaj in zakaj so nastale ter kaj so obsegale?
- Kakšen je njihov pomen za naš prostor?
- Valentin Vodnik in njegov odnos do Francozov
- *Panjska končnica »Kmet ziblje Francoza«! / »fronki«

***Opiši življenjske razmere v FR pred revolucijo in vzroke nezadovoljstva.**

V učbeniku ali SDZ preberi del te deklaracije in za posamezne člene izlušči sporočilo. Katera načela razsvetljenstva se v njej zrcalijo?

USTAVNA MONARHIJA USTAVA

Kdo je prišel v Franciji na oblast po revoluciji?

***FRONKI /izraz, s katerim so Slovenci poimenovali visoke davke v času Ilirskih provinc. Zakaj so bili visoki?**

KDOR SI BO PREVERJANJE NATISNIL, NAJ GA PRILEPI V ZVEZEK NA KONCU POGLAVJA (ZA ILIRSKIMI PROVINCAMI). ENAKO VELJA ZA TISTE, KI SI BOSTE ODGOVORE PISALI V ZVEZEK.